

SERRA

D'OR

**L'AVENTURA NORD-AMERICANA
DE «MARIA ROSA» DE GUIMERÀ**
Sharon G. Feldman

**JOAN JOSEP OMELLA
L'ARQUEBISBE PROPER**
Miquel-Lluís Muntané

**DE L'ESPANYA GRAN
A LA CATALUNYA INDEPENDENT?**
Frederic Ribas

**JORDI MUÑOZ
UN ESCRUTINI CIENTÍFIC DE LA POLÍTICA**
Pere Antoni Pons

COL-LABORACIONISTES D'ABANS I D'ARA
Jaume Fabre

**UNA BRUSA I UN ÀNGEL: RODOREDA
I FENOSA, UNA AMISTAT A PARÍS**
Carme Arnau

**DAVID FOSTER WALLACE
LA LITERATURA INFINITA**
Fèlix Edo Tena

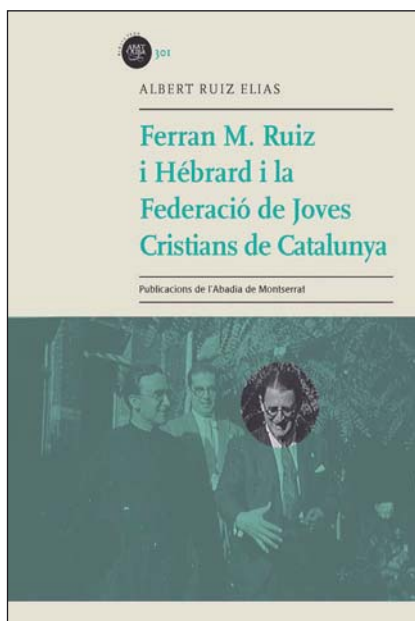
UNA EXPERIÈNCIA AMB D.O. CATALUNYA
Gabi Stanislavsky

682

Els fejecistes entre dos focs

per Fèlix Villagrasa i Hernández

Ferran M. Ruiz i Hébrard i la Federació de Joves Cristians de Catalunya

Albert Ruiz Elias

Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2015.

Tota la literatura històrica parteix de punts de parcialitat més o menys manifestos. La veritat mai no rau en l'aplicació d'una sola metodologia més o menys estructuradora ni en el treball d'una sola escola o d'un grup. L'explicació global del passat és una aspiració vana que alguns s'imposen, simplement, per a silenciar o desautoritzar altres interpretacions sobre el mateix objecte. Les modes i els poders eventuais produeixen sistemes d'explicació del passat basats en la coherència i la racionalitat, que sovint només són retroprojeccions

del present per a legitimar un *statu quo* vigent. Aquest llibre, voluminós, escrit per mossèn Albert Ruiz té per objecte explicar una part molt concreta de la història de l'Església cristiana contemporània del segle XX a través del gran aplec de documents que ha fet durant els anys de recerca. Ha mirat de confegir una història més argumentada que interpretada de la Federació de Joves Cristians de Catalunya (FJCC) i dels personatges que van dirigir-la al llarg dels seus vuit anys de vida efectiva, entre els quals el principal fou Ferran Ruiz i Hébrard, oncle de l'autor d'aquesta obra, a l'entorn del qual es construeix la narració dels esdeveniments.

El punt de partida del llibre és ben explícit: la reivindicació de l'obra de la FJCC com a associació cívica i religiosa, adreçada a la formació humana i moral del jovent en els temps d'articulació de la darrera República espanyola fins al final de la guerra. Però potser el principal motor de l'estudi és l'apologia de Ferran M. Ruiz i Hébrard, peça clau de l'associació en la dramàtica odissea de la guerra, que contribuï a la salvació de molts companys seus, de preveres i altres catòlics, i a mantenir el culte catòlic en un medi en què —i més durant els primers mesos— la simple identificació amb el cristianisme costà la vida de milers de ciutadans indefensos a les poblacions de la reguarda, víctimes de patrulles més o menys incontrolades encarregades de detenir i, sovint, d'assassinar aquells qui figuraven en llistes de

persones a «depurar». Ruiz i Elias, a través d'una abundantíssima correspondència, traça el perfil públic i privat del seu oncle fejecista, que esdevingué president *de facto* de la FJCC durant aquests anys tràgics a causa de la fugida del doctor Albert Bonet i Marrugat —principal inspirador del moviment juvenil— i de Fèlix Millet i Maristany —president—.

Ruiz i Hébrard mantingué l'activitat de l'entitat d'una manera precària, perquè ell mateix fou objecte de persecució i s'hagué d'amagar durant els primers mesos. La vinculació orgànica amb una Església amagada i perseguida s'exercia a través de la correspondència amb l'arquebisbe de Tarragona, el cardinal Francesc Vidal i Barraquer, que estimulava la seva funció de coordinació i aportava fons per ajudar a mantenir els focus secrets de culte i facilitar l'expatriació de persones amenaçades. Amb l'apaivagament del terror anticlerical a partir dels Fets de Maig de 1937, la feina de Ruiz i Hébrard es féu més intensa i la compaginà amb l'ocupació que Jaume Miravittles li proporcionà al Comissariat de Propaganda, on també col·laborava Miquel Coll i Alentorn. Una altra de les funcions que assolí la FJCC dirigida per ell fou la d'intercedir davant la justícia republicana per salvar persones condemnades. Aquesta activitat va posar-lo en relació amb el ministre basc Manuel de Irujo, gràcies al qual la majoria de gestions van tenir un bon final.

Però, en acabar la guerra, el drama de la FJCC i de l'Església catalana no va finir. Ruiz i Hébrard s'hagué d'exiliar durant uns mesos fins que la seva causa, en què se l'acusava de catalanista —amb tota la raó—, va ser arxivada. Aquells qui estaven per damunt seu en l'estructura orgànica de la FJCC abans de la guerra s'havien incrustat, a satisfacció, dins la nomenclatura del nou estat de fet basat en la destrucció de l'estat de dret precedent i en el *nacionalcatolicismo* com a fonament ideològic. Dins les altes jerarquies, ni el doctor Bonet ni Fèlix Millet volien remoure un passat que els vinculava al catalanisme. Abans de la guerra, l'Església catalana —sota la influència del cardenal Vidal—, com la basca, en general, i malgrat alguna excepció, no s'identificà amb el totalitarisme; en canvi, una bona part de la jerarquia espanyola sí que secundà les conspiracions antirepublicanes.

Però la violència anticristiana desfermada el juliol de 1936, com a reacció al cop dirigit pel general Mola, llançà la majoria de cristians catalans, si no a la col·laboració oberta i a l'arreglament amb els *nacionales*, sí a una actitud hostil vers el bàndol republicà, on tenia lloc el seu holocaust. El final de la guerra va ser viscut per la majoria d'ells com un alliberament, malgrat que al cristià català li tocava viure dècades de penitència, havent de suportar la marginació cultural en terra pròpia, la pràctica de la doctrina mil·lenària en la «*lengua del imperio*» i l'obligació d'«*hablar en cristiano*» en un país que es volia monolingüe per força i on s'aplicà una versió molt inquisitorial i retrògrada de la fe occidental.

Però, tot i que això forma part dels fets històrics, que són prou coneguts, i que cadascú se'n fa el judici

que la seva capacitat i la seva honradesa li permeten, l'objectiu d'Albert Ruiz se centra a explicar la Federació a través de l'arxiu del seu oncle i de moltes dades procedents de la seva recerca personal. I ho fa amb una voluntat d'objectivitat molt remarcable, deixant que parlin els personatges a través dels papers, sense forçar conclusions ni explicacions, sense conduir gaire la interpretació que el lector pugui fer de les dades: deixant que cadascú es formi una opinió. A voltes, es troba a faltar la seva reflexió personal com a historiador en algun paràgraf àlgid. Silencis clamorosos? Pot ser discreció, o evitar que la passió familiar acabi per amagar el personatge real. O potser és que, simplement, els fets i el procés de l'Església catalana durant el segle XX no han estat definitivament assimilats, malgrat els esforços explicatius de Carles Cardó, Hilari Ragner, Josep Benet i d'altres.

Malgrat l'extensió considerable d'aquesta obra, en algun moment es nota l'esforç per fer el text més lleuger, cosa que pot afavorir una lectura més planera, però treu detalls que poden ser importants per a l'estudiós especialitzat. La narració és falçada en les dades i en la descripció del context molt més que no pas en els apriorismes sectaris, tan freqüents entre molts dels qui entenen el treball històric més com la construcció d'un canal que no pas com l'estudi d'un riu que passa per on ha de passar. La Federació dels Bonet, Millet, Tarrés i Ruiz fou un model exemplar d'actualització de la pedagogia cristiana per a mantenir uns valors i una cultura que ha format el tronc d'allò que encara entenem com a civilització occidental, de la qual sorgiren fins les forces anticlericals que van pretendre'n l'anorreament durant el segle passat i també

el laïcisme en què viu molta de la població dels estats actuals més avançats, centrat en la satisfacció de les necessitats materials i propens a una espiritualitat hedonista, basada en les emocions i els sentiments, de caire més psicològic que no pas relligador.

La FJCC significà un model de modernització amb arrels importades d'altres moviments catòlics europeus (Bèlgica, Suïssa, França) que, després, voldria ser imitat infaustament per la jerarquia hispànica en diferents intents d'aplegament juvenil. L'acció de Ruiz i Hébrard i els seus col·laboradors durant la guerra va salvar moltes vides i va ajudar a mantenir la flama de l'esperança i l'esperit del poble cristià entre molts que acudien a les reunions de tipus eucarístic o religiós. Fins va merèixer la felicitació de les més altes instàncies romanes, com ara la del cardenal i secretari d'estat del Vaticà Eugenio Pacelli, futur Pius XII. Finalment, en acabar la guerra, Ferran Ruiz va haver de marxar a l'exili i, després, fou curosament allunyat de Catalunya per evitar que reviscolés la flama de la FJCC. Aquesta, que havia sobreviscut a l'anihilació per part dels revolucionaris, seria eliminada pels vencedors. Si els primers volien acabar amb ella per ser cristiana, els segons la van suprimir per catalanista. Però l'escalf de la seva acció romangué en els cors d'aquells qui van donar-li vida, i aquest llibre en recull els testimonis. Potser Catalunya, en el futur, podrà ser moltes coses més, a banda de cristiana, però, segurament, sense el cristianisme i el seu llegat immanent, material o inconscient, aquest país no seria allò que és. La part intangible que ens aplega porta, indestruïble, la marca d'aquesta civilització.